

...nad koncem tištěných Lidovek

Autor: Karel Veliký

U vzniku Lidových novin, které prý „znamenaly zásadní zvrat v české žurnalistice“ (viz Wikipedie) stál roku 1893 advokát židovského původu Adolf Stránský. Původní rodinné příjmení se neuvádí, ale „ti, kdo si mění jména“ volili, jak známo, často právě ta co možná nejčestější, např. **Luboš Dobrovský** býval Hamerschlag, Bencion Bať se stal **Stanislavem Budínem** atd. Mívali-li i dva posledně jmenovaní nemalý vliv na tvorbu tzv. veřejného mínění (jen jejich stručné životopisy stojí opravdu za přečtení, včetně osudů potomků a příbuzných!), pak **Adolf Stránský** a jeho syn Jaroslav zcela zásadní, jak koneckonců dokládá i zde citovaná „otevřená encyklopedie“ (otevřená jak pro koho, že?). Nepřeháníme příliš, řekneme-li, že to právě oni podle vlastního zájmu a měřítko mezi Čechy a Moravany prosadili novou, dodnes

Dělský potápěč: Stránky věnované metapolitice, kultuře, historii a geopolitice.

povšechně uznávanou stratifikaci české společnosti na vrstvu lepší, vzdělanou, slušnou a inteligentní (vzorně buržoazní, zato vždy s nějakou tou bolševnickou ratolestí), totiž filosemitskou, a na n e k u l t u r n í antisemitskou luzu, hloupou, zakomplexovanou, deprivovanou, neschopnou, nenávislnou, záštiplnou, patologickou ssedlinu – za ta desetiletí je těch jako-odborných i neskrývaně pohrdlivých adjektiv ještě mnohem víc.

Už jen samotná koupě Lidovek proto značila, či lépe: stačila k tomu, aby se dotyčný nad takto vymezovanými spoluobčany – burany a jinými primitivy – cítil p o v z n e s e n (je to zkrátka tentýž způsob, jaký se pro měkkou práci s davy využívá dodnes). O tom, co všechno dalšího oba Stránští a jejich noviny pro Čechy znamenali – a znamenají – bude nejen v těchto dnech dozajista napsáno dost a dost. My však při této příležitosti chceme ze zapomenutí vyzvednout řádky, jaké se jinde jen tak neobjeví...

Neznámý autor vysoce raritních *Zákonů života* (Brno: Soukup, 1934) na stranách 102 a 105 druhého dílu, když čtenáře vyzývá, aby sledoval činnost a působení tzv. „lepších Židů“, v nich varuje:

Příklad jeden za všecky: V ČSR v Brně je jeden největší vlastenecký Žid, který už se téměř veřejností ani za Žida nepovažuje. Považuje se skoro již jen za vlastence. Je ovšem velkým boháčem, má největší tiskárnu, domy a kdoví, co ještě všecko [aby se majitelem velkých novin stala soukromá osoba, bylo v ČSR výjimečné]. Vedle toho spekuluje v politice a má zde až příliš veliký vliv, prý i na vyšších místech. Vydává noviny, lidové noviny. Čeští lidé je hodně čtou a považují je za jakousi elitu. Firma je ryze česká. A tak, předně: hezky, pozvolna, pěkně skrytě, nenápadně, je jeho novinami lid zpracováván, aby byl vstřícný k Židům, aby je ctil, aby je považoval za dobré, schopné, vynikající, za své dobrodince, kteří mu dávají práci, atd. Všecko židovské je tu vychvalováno, oslavováno, ať je to židovský průmysl, židovská banka, kdejaký židovský čin atd. Čtenáře těchto novin jistě ani nenapadne, že by mohl býti také jiný Žid než dobrý. Toto přesvědčení je mu nenápadně sužerováno, den ze dne. Přirozeně mu nakonec uvěří. A přirozeně, že jakákoliv nehezká pravda o Židech se tam neobjeví. Jen dobré, pěkné o Židech. Pozornost ode všeho zlého a zločinného, co činí, je soustavně odvrácena. Vystoupí-li kde někdo proti Židům, je jimi veřejností ihned líčen jako špatný, něco jako vyvrhel, pomatenec, hlupák. Je prohlédnut jeho život, sehnány o něm klepy, kdeco špatného se dá o něm sehnat... [zjevně i proto se autor uchýlil, snad na základě předchozí zkušenosti, k anonymitě a svou knihu z obav před pronásledováním raději podepsal jako Neznámý] Toto je jen několik slov o činnosti vašeho dobrého, lepšího, dokonce vlasteneckého Žida. Je to jen několik slov o jeho činnosti jako majitele jedněch lidových novin...

On už sám přívlastek „lidový“ ve výše uvedeném kontextu (elitní, lepší) odpovídá obecné tendenci, ať už vědomé či nevědomé, zvrátit vše naruby, vykloubit a pak rozložit.* Jiný

paradox: ač záhy „orgán Hradu“ – politické úvodníky a komentáře plně podporovaly hradní politiku TGM a Benešovu – těšily se LN zároveň pověsti „objektivního“, „všestranného“, „nestranického“, zkrátka „nezávislého“ deníku! Všechna ta slavná jména literátů, „hradních novinářů“ a jiných opor společnosti k němu ovšem lákala nejen společenská prestiž, ale i výška honorářů, předpokládaná blízkost k prezidentským dispozičním fondům, konexe (styky jako „vrchol znalostí“) atp.

Po obnovení titulu renegáty (**Havel**, Dienstbier, Dobrovský, Ruml aj.) v samizdatové podobě, opět ve snaze stratifikovat, „dostat se *mezi lid*“, jakož i po převratu, kdy list začal opět vycházet legálně, jednotlivé redakce přes všechny personální, vlastnické a jiné změny, navzdory své bezvýhradné demo-liberální orientaci tuto pověst (ba kult) „nezávislosti“ oživily, živily a pro své od nového tisíciletí pozvolna řídnuoucí čtenáře vesměs i udržely. Až do konečné likvidace. Že zároveň navázaly na zakladatelskou a předválečnou filosemitskou linii samo sebou neudiví, už v druhé polovině třicátých let nacionálové mluvili výhradně o Židovkách, neboť jak mezinárodní i vnitrostátní napětí houstlo, stávalo se to skryté, po dávkách odměřované, stále zjevnější. Po devětaosmdesátém se už nemuselo tajit a snad ani odměřovat nic, jak se lze přesvědčit z hustoty zcela jednoznačných titulků (něco málo maličko z nich v obrazové příloze). Na *terra prohibita* jakékoli kritičnosti tu nemají obzvlášť vyladěný radar jen jejich autoři. Jak ve *Vabanku* s úsměškem říká Izraelita Dušek:

„Češi naletí na jakoukoli hlásanou humanitu, jen když se jim poklepe po rameni, toho je třeba využít. Zadrnkat na strunu spravedlnosti a zároveň si něco vymyslet, aby měli alespoň nějaký komplex viny. Pak budou pochodovat podle našich not a ještě si budou myslet, že je to jejich národní písnička.“

Gój je prý **synonymum hmyzu...**

Poznámka:

* Plného jejího rozvinutí jsme ovšem svědky a obětmi až nyní, a naprosto nemusí jít o politická či kulturně-historická témata, i od titulků typu „vědci zjistili: spěte ve stoje, jezte vleže“ jsme patrně již jen krůček.